

TEMATICKÉ OKRUHY KE ZKOUŠCE Z ÚVODU DO STAROSLOVĚNŠTINY A SLAVISTIKY

I. Praslovanština – obecná charakteristika

1. příbuznost slovanských jazyků, jazyková rodina, jazykový svaz
2. jazykové společenství indoevropské, indoevropský prajazyk, jazyky satemové a kentumové; ablaut
3. vztah slovanských jazyků k jiným indoevropským jazykovým rodinám: balto-slovanská příbuznost (hláskosloví, tvarosloví, syntax, slovní zásoba)
4. společný prajazyk – praslovanština

II. Vývoj praslovanského hláskosloví a tvarosloví

1. změny praslovanského vokalizmu (tj. vývoj kvantity, vývoj prozodických prostředků)
2. změny související s progresivní sonoritou slabik (zákon otevřených slabik)
3. změny související s tendencí k palatalizaci hlásek (zákon slabičné synharmonie)
4. nářeční štěpení praslovanštiny (jevy hláskoslovné: vývoj skupin *tj, *dj, *kt; metateza likvid; l-epentetické, skupiny tl, dl; kv, gv; sk; jevy morfologické)
5. konec praslovanské jednoty – vývoj jerů a nosovek
6. charakteristika praslovanského tvarosloví; charakteristika praslovanské slovní zásoby

III. Staroslověnština – tvarosloví

1. skloňování substantiv (kmenový princip, splývání deklinačních typů, rodový princip, počátek rozlišování deklinace životných a neživotných substantiv: genitiv-akuzativ)
2. přítomný slovesný systém (atematické, tematické časování, slovesné třídy, imperativ)
3. systém časů minulých – syntetické slovesné tvary (imperfektum, aorist)
4. jmenné tvary slovesné – infinitiv, supinum, participia (participiální vazby, dativ absolutní)
5. analytické slovesné tvary (perfektum, plusquamperfektum, kondicionál, futurum)
5. skloňování zájmen
6. skloňování adjektiv: skloňování jmenné a složené; komparativ, superlativ
7. číslovky

IV. Staroslověnština – kulturně historický vývoj

1. vznik nejstaršího slovanského spisovného jazyka, cyrilometodějská misie, nová centra staroslověnského písemnictví
2. staroslověnská literární tvorba v 9. a 11. stol.
3. vznik slovanského písma a jeho vývoj
4. původ staroslověněštiny, jednotlivé redakce staroslověněštiny a nejvýznamnější staroslověnské literární památky

Základní studijní literatura:

- Radoslav Večerka: *Základy slovanské filologie a staroslověněštiny*. Brno 2003.
Eva Pallasová: *Cvičení a tabulky k základům staroslověnské gramatiky*. Brno 2003.
Josef Kurz: *Učebnice jazyka staroslověnského*. Praha 1969.
Arnošt Lamprecht: *Praslovanština*. Brno 1987.
Radoslav Večerka: *Staroslověněština v kontextu slovanských jazyků*. Olomouc – Praha 2006.
Radoslav Večerka: *Staroslověněština*. Praha 1984.
Encyklopedický slovník češtiny (eds. P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová). Praha 2002.
Slovník jazyka staroslověnského (red. J Kurz – Z. Hauptová), sv. 1-4. Praha 1958-1997.